

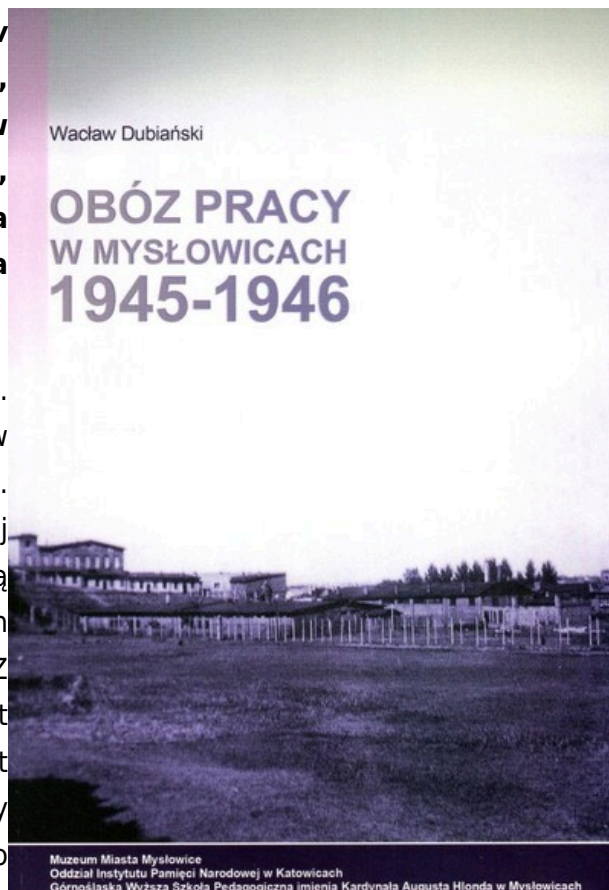
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/13398,Oboz-Pracy-w-Myslownicach-w-latach-1945-1946.html>
25.04.2024, 21:25

Obóz Pracy w Mysłowicach w latach 1945-1946

Wacław Dubiański, *Obóz Pracy w Mysłowicach w latach 1945-1946*, Wydanie drugie, Oddział IPN w Katowicach, Muzeum Miasta Mysłowice, Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hłonda, Mysłowice 2015, 120 s.

Badania nad powojennymi dziejami tzw. obozów pracy zapoczątkowane zostały w zasadzie dopiero u schyłku lat 90. XX wieku. Jednak efekty tych badań należy dzisiaj uznać za bardzo zadowalające. Pozwalają one w sposób szczegółowy spojrzeć na ten tragiczny fragment historii Polski. Z pewnością satysfakcjonujący stan badań jest zasługą wielu ludzi, którzy przez kilkadziesiąt lat starali się odtworzyć przemilczany fragment historii. Wśród nich były zarówno ofiary obozów, jak i ich rodziny, przez lata nie mogące nawet wspominać o miejscu śmierci lub cierpień swoich krewnych, a także grupa historyków, która mozolnie starała się przywrócić zbiorowej pamięci historycznej Polaków funkcjonowanie powojennych „obozów pracy”. Tymi badaczami byli przede wszystkim młodzi ludzie, skupieni później w Instytucie Pamięci Narodowej w Katowicach. Wśród nich był również Autor recenzowanej publikacji Wacław Dubiański. Dzięki sprzyjającym warunkom stworzonym dla tych badań żmudnie, na podstawie wielu rozproszonych źródeł, zrekonstruowano wydarzenia sprzed ponad pół wieku. Wacław Dubiański, w trakcie tych szeroko zakrojonych badań, wydał w 2004 roku monografię poświęconą

dziejom obozu myśłowickiego.

Była to publikacja, która natychmiast zniknęła z rynku księgarskiego. Po raz pierwszy nie tylko pozwalała spojrzeć na dzieje obozu przez pryzmat wspomnień więźniów, ale przede wszystkim dawała możliwość oceny powojennych wydarzeń w całej złożoności ówczesnej sytuacji politycznej i społecznej.

Dzisiaj ponownie wydawana nakładem Urzędu Miejskiego w Myśłowicach książka jest reedycją tamtej monografii. Zawarto w niej następujące zagadnienia: opis miejsca, gdzie znalazł się obóz, w czasie II wojny światowej siedziby nazistowskiego Polizei-Ersatz-Gefängnis Myslowitz, pełniącego funkcję podobozu KL Auschwitz; przyczyny zatrzymywania więźniów w obozie, w tym funkcjonowanie ówczesnego aparatu sprawiedliwości (głównie prokuratury); biografia zbiorowa załogi obozowej; dzieje obozu w układzie chronologicznym przy uwzględnieniu liczby funkcjonariuszy, ich zadań i postaw, postaw więźniów; opis przymusowej pracy więźniów w ramach COP. Publikację zamyka dramatyczny bilans zgonów więźniów Obozu Pracy w Myśłowicach. Z punktu widzenia odbiorców najważniejsze jednak są dane o ofiarach obozu. Wielu rozpocznie z pewnością przeglądanie książki od przeszukania indeksu nazwisk i aneksów, by znaleźć ślady po swoich krewnych i znajomych, a potem dopiero rozpocznie czytanie całej publikacji.

Książka jest prawie identyczna z pierwszym wydaniem. Warto może jednak zwrócić uwagę na cenne uzupełnienia, które dotyczą załogi obozowej. Autorowi publikacji udało się odnaleźć akta osobowe dwóch naczelników myśłowickiego obozu, do tej pory nieznane. Warto się wczytać w te życiorysy. Pierwszy z nich jest typowy dla grupy pracowników urzędów bezpieczeństwa (wykształcenie podstawowe, przedwojenna przeszłość komunistyczna, problemy ze zwierzchnikami i w końcu zwolnienie z UB), drugi zaś pokazuje całą złożoność wojennych i powojennych losów Polaków (przedwojenny podoficer WP, już przed wojną funkcjonariusz służby więziennej, uczestnik walk w kampanii wrześniowej i więzień stalagu, potem dopiero pod koniec wojny w PPRi AL; po 1945 roku wraca do pracy w służbie więziennej w Myśłowicach i w Krakowie, jednocześnie jednak manifestuje w drugiej połowie lat 40. swój katolicyzm, za co zostaje zwolniony ze służby). Te dwa życiorysy potwierdzają, że drogi Polaków do służby w aparacie bezpieczeństwa były bardzo różnorodne i nie zawsze byli to tylko młodzi i niedoświadczeni życiowo funkcjonariusze, charakteryzujący się sadystycznymi postawami.

Dzisiaj od tych złowrogich czasów i barbaryzacji dnia codziennego dzieli nas już dystans czasu, który wydaje się stwarzać pole tylko do racjonalnej refleksji, opartej wyłącznie na analizie wydarzeń historycznych. Historia ostatnich kilkunastu lat w różnych częściach świata, także w Europie, pokazuje jednak, że zjawisko nieliczenia się z godnością ludzką, przekreślenia podstawowych wartości etycznych dla realizacji celów politycznych, nie było zjawiskiem jednostkowym i wyjątkowym, charakterystycznym tylko dla pierwszej połowy XX wieku. Warto znać ich genezę i skutki, by uniknąć tragedii, która nawiedziła Europę po triumfie dwóch totalitaryzmów. Dla rodzin ofiar Obozu Pracy w Myśłowicach książka pozostanie jednak przede wszystkim świadectwem tragedii ich przodków.

Gorąco polecam książkę Wacława Dubiańskiego w poprawionej wersji.

Prof. zw. Ryszard Kaczmarek

SPIS TREŚCI

Wstęp

Odniemieckiego więzienia do polskiego obozu

Przyczyny zatrzymania więźniów

Funkcjonariusze obozu pracy

Zaludnienie obozu

Warunki życia więźniów

Przymusowe zatrudnianie więźniów

1. Więźniowie w kopalniach Centralnego Zarządu Przemysłu Węglowego
2. Problem rotacji przymusowo zatrudnianych w kopalniach
3. Warunki pobytu więźniów mysłowickich w podobozach przy kopalniach
4. Miejsca pracy więźniów poza przemysłem górniczym

Przyczyni liczba zgonów oraz miejsca pochówków więźniów Obozu Pracy w Mysłowicach

Zakończenie

Aneks

1. Raporty statystyczne o zaludnieniu Obozu Pracy w Mysłowicach w 1945 r.
2. Dane statystyczne o przebywających w Więzieniach i Obozach Pracy dzieciach do lat 13 oraz starcach ponad 60 lat
3. Wykaz obywateli państw obcych przebywających w Obozie Pracy w Mysłowicach w 1945 r.
4. Listy z prośbami o zwolnienie z Obozu Pracy w Mysłowicach

Wykaz skrótów

Bibliografia

Indeks osób

Indeks miejscowości

Ilustracje

Gdzie kupić publikacje: